22. HADİS

HAYÂ İMANDANDIR

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَهُوَ يَعِظُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

« دَعْهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ »

Hadisin Türkçesi

İbni Ömer radıyallâhu anhümâ'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, utangaç kardeşine bu huyunu terk etmesini söyleyen Medineli bir Müslüman'ın yanından geçerken ona:

"Onu kendi haline bırak; zira hayâ imandandır."

buyurdu.[22]

Açıklamalar

Medineli Müslümanlardan yani ensâr-ı kirâmdan, maalesef adlarını bilemediğimiz iki kardeş, belki de iki din kardeşi utanma duygusu hakkında konuşuyorlardı. Biri, fazla utangaç bulduğu diğerine, utanmanın insanı, haklarını elde etmekten alıkoyduğunu söylüyor, bu huyundan vazgeçmesini tavsiye ediyordu. O sırada yanlarından geçen Resûl-i Ekrem Efendimiz bu konuşmayı duydu ve kardeşine öğüt veren zâta:

22 Riyâzü's-Sâlihîn, Hadis No: 682 (Buhârî, Îmân 16, Edeb 77; Müslim, Îmân 57-59. Ayrıca bk. Tirmizî, Îmân 7; Nesâî, Îmân 27; İbni Mâce, Mukaddime 9, Zühd 17)

Açıklamalar

"Onu kendi haline bırak; zira hayâ imandandır." buyurdu.

Bazı önemli konuları mecazi ifadelerle anlatmayı faydalı gören Efendimiz, burada da aynı metodu uygulamıştır. Onun "Hayâ imandandır." sözüyle anlatmak istediği şudur: İman insanı fena davranışlardan nasıl alıkoysa, utanma duygusu da tıpkı iman gibi insanın fenalık yapmasına fırsat vermez, onu kötülüklerden vazgeçirir. İnsana insanlığını hatırlatır. Ona aklına eseni yapamayacağını hissettirir. İşte bu nevi telkinlerle hayâ imanı besleyip olgunlaştırır. Böyle olunca da hayâ insana ancak hayır kazandırır ve onun tamamının hayır olduğu ortaya çıkar.

Utanma duygusunu büsbütün yitirmeyen kimseler hayâsızca davranışlardan kaçındığı gibi, dindar kimseler de dinin haram saydığı günahlardan uzak dururlar. Netice itibariyle insanlar bir yandan utanma duygusu, öte yandan Allah'tan korkma hissi sayesinde, kendilerine yakışmayan davranışlardan kaçınırlar.

Hayâ duygusu baştan sona hayır olup insana ancak hayır kazandırır. Zannedildiği gibi bu asil duygu insanın hakkını elde etmesine engel olmaz. İnsanın rızkını kazanmasına, hakkını elde etmesine engel olan utanma duygusu değil, çekingenliği, korkaklığı ve beceriksizliğidir. Hayâ duygusuyla bu olumsuz özelliklerin hiçbir ilgisi yoktur.

Hadisten Öğrendiklerimiz

1. Hayâ dediğimiz utanma duygusu, insanı, mü'minin şahsiyetine yakışmayan fena davranışlardan alıkoyar.
2. İman, insanı çirkin hareketlerden ve günahlardan uzaklaştırır.
3. Hayâ, imanın yücelip kemâle ermesine yardım eder.